Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Y Pwyllgor Busnes

Ionawr 2014

Portffolios a Chyfrifoldebau'r Pwyllgorau yn y Pedwerydd Cynulliad

Cyflwyniad

Ar 22 Mehefin 2011, derbyniodd y Cynulliad gynigion i sefydlu ei system bwyllgorau. Ar 12 Gorffennaf 2011, cyflwynodd y Pwyllgor Busnes adroddiad ynghylch 'Portffolios a Chyfrifoldebau'r Pwyllgorau yn y Pedwerydd Cynulliad'. Fersiwn mwy diweddar o'r adroddiad hwnnw yw hwn.

Mae'r Rheolau Sefydlog yn ei gwneud yn ofynnol i bob maes y mae'r llywodraeth yn gyfrifol amdanynt fod yn destun proses graffu gan system bwyllgorau'r Cynulliad. Felly, dylai pob maes y mae Gweinidogion yn gyfrifol amdanynt fod yn destun proses graffu gan o leiaf un pwyllgor o'r Cynulliad. Ar yr un pryd, mae'r Pwyllgor Busnes yn bwriadu i'r system fod yn gyfle i archwilio'n drawsbynciol holl feysydd cyfrifoldeb y llywodraeth. Felly, er bod yr adroddiad hwn yn cyfeirio at y pwyllgor sydd bennaf gyfrifol am bob maes y mae Gweinidogion yn gyfrifol amdanynt, mae pob pwyllgor yn rhydd i archwilio unrhyw fater o'u safbwynt penodol hwy.

Gellir crynhoi rolau craidd system bwyllgorau'r Cynulliad fel a ganlyn:

- craffu ar Filiau a chynigion deddfwriaethol eraill yn y Cynulliad, y DU a'r UE, cyflwyno adroddiadau i'r Cynulliad gydag argymhellion ynghylch sut i'w gwella, trafod gwelliannau i Filiau a gwneud y gwelliannau hynny;
- archwilio cyllid a pherfformiad rhannau perthnasol o Lywodraeth Cymru, cyrff cyhoeddus cysylltiedig ac eraill sy'n berthnasol i Gymru; ac
- archwilio'r broses o weithredu polisi, deddfwriaeth ac ymrwymiadau eraill Llywodraeth Cymru ac adrodd arni, gan gynnwys nodi a chraffu ar feysydd polisi Llywodraeth Cymru, neu feysydd lle mae'r ddeddfwriaeth bresennol yn ddiffygiol, a gwneud cynigion ar sut i'w gwella.

Adolygu cylch gwaith y Pwyllgorau

Yn ei gyfarfod ar 12 Tachwedd 2013, trafododd y Pwyllgor Busnes a ddylai cylchoedd gwaith y pwyllgorau gael eu diwygio mewn unrhyw fodd yng ngoleuni profiad. Ysgrifennodd y Llywydd at yr holl Gadeiryddion i ofyn eu barn ynghylch a fyddai'r pwyllgor yn gallu cyflawni ei rôl yn well pe byddai ei gylch gwaith yn cael ei newid mewn rhyw fodd.

Trafododd y Pwyllgor Busnes ymateb y Cadeiryddion yn y cyfarfod ar 10 Rhagfyr, a chytunodd i gynnig cylchoedd gwaith newydd, fel a ganlyn. Y prif newidiadau ers y cylchoedd gwaith gwreiddiol yw:

- *Addysg Uwch* i ddod yn rhan o gylch gwaith y Pwyllgor Menter a Busnes yn ogystal â chylch gwaith y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc. Bydd teitl y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc yn newid i “Plant, Pobl Ifanc ac Addysg”. Bydd y ddau Bwyllgor yn cydweithio i sicrhau eu bod yn craffu ar y maes polisi hwn yn effeithiol ac o safbwynt eu cylchoedd gwaith cyffredinol. Yn ymarferol, gallai hyn olygu y bydd y Pwyllgor Plant, Phobl Ifanc ac Addysg yn canolbwyntio ar gyllid a llywodraethu, er enghraifft, tra byddai'r Pwyllgor Menter a Busnes yn canolbwyntio'n

bennaf ar gyfraniad Addysg Uwch i'r economi, yn enwedig o ran sgiliau ac eiddo deallusol;

- *Twristiaeth* i drosglwyddo o'r Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol i'r Pwyllgor Menter a Busnes.

Mae newidiadau eraill eisoes wedi eu cytuno i strwythur y pwyllgorau a'u cylchoedd gwaith ers 2011, gan gynnwys sefydlu Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog, a diwygio cylchoedd gwaith y Pwyllgor Cyllid a'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus. Caiff y rhain eu hadlewyrchu yn y cylchoedd gwaith isod.

Cylchoedd Gwaith y Pwyllgorau

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Rôl y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc yw trafod gwariant, gweinyddiaeth, polisi a'r materion deddfwriaethol hynny sy'n rhan o'i gylch gwaith. Mae'r prif feysydd cyfrifoldeb i Weinidogion sydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor wedi'u rhestru isod.

Hawliau plant a phobl ifanc
Tlodi plant
Gofal cymdeithasol ar gyfer plant
Iechyd plant
Gwasanaethau mabwysiadu a maethu
Chwarae
Rhianta a theuluoedd
Gofal plant
Comisiynydd Plant Cymru

Y Gwasanaeth Cynghori a Chynorthwyo Llys i Blant a Theuluoedd
Diogelu plant
Ysgolion, gan gynnwys safonau addysgu, y cwricwlwm, llywodraethu ac effeithiolrwydd
Addysg cyfrwng Cymraeg ac addysg ddwyieithog
Anghenion dysgu ychwanegol
Cynhwysiant mewn ysgolion
Presenoldeb ac ymddygiad disgyblion
Addysg y blynyddoedd cynnar
Dysgu 14-19
Addysg Uwch
Gwaith ieuenctid
Materion polisi perthnasol yr UE

Y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd

Rôl y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd yw trafod gwariant, gweinyddiaeth, polisi a'r materion deddfwriaethol hynny sy'n rhan o'i gylch gwaith. Mae'r prif feysydd cyfrifoldeb i Weinidogion sydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor wedi'u rhestru isod.

Amaethyddiaeth, pysgodfeydd a bwyd
Adnoddau dŵr, rheoli dŵr ac ansawdd dŵr (gan gynnwys yr amgylchedd morol)
Bywyd gwyllt, bioamrywiaeth a chadwraeth natur
Parciau Cenedlaethol

Cefn gwlad a mannau agored
Coedwigaeth
Rheoli gwastraff
Polisi ynni a thlodi tanwydd (gan gynnwys dur a glo)
Iechyd a lles anifeiliaid
Cynllunio a rheoliadau adeiladu
Newid yn yr hinsawdd
Datblygu Cynaliadwy
Polisi Amaethyddol Cyffredin
Materion polisi perthnasol yr UE

Y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Rôl y Pwyllgor Iechyd a Gofal Cymdeithasol yw trafod gwariant, gweinyddiaeth, polisi a'r materion deddfwriaethol hynny sy'n rhan o'i gylch gwaith. Mae'r prif feysydd cyfrifoldeb i Weinidogion sydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor wedi'u rhestru isod.

Y Gwasanaeth Iechyd Gwladol
Gofal cymdeithasol
Gwasanaethau iechyd meddwl
Iechyd y cyhoedd a diogelu iechyd
Gwella iechyd
Gofalwyr
Gweithgareddau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol

Rheoleiddio gofal preswyl neu ofal yn y cartref i oedolion
Cymhorthion, addasiadau a chymorth yn y cartref
Byw'n annibynnol
Gofal yn y gymuned
Comisiynydd Pobl Hŷn Cymru
Diogelwch bwyd
Gwaith ymchwil a datblygu ym maes iechyd a gofal cymdeithasol
Gwasanaeth iechyd y Gwasanaeth Carchardai
Materion polisi perthnasol yr UE

Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol

Rôl y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol yw trafod gwariant, gweinyddiaeth, polisi a'r materion deddfwriaethol hynny sy'n rhan o'i gylch gwaith. Mae'r prif feysydd cyfrifoldeb i Weinidogion sydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor wedi'u rhestru isod.

Tai, a gweithgareddau sy'n ymwneud â thai
Digartrefedd a chyngor ynghylch tai
Tai fforddiadwy (gan gynnwys ansawdd)
Llywodraeth Leol a Chymunedau
Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
Gwella gwasanaethau cyhoeddus
Cyfle cyfartal
Trais domestig

Pobl sy'n ceisio lloches, mewnfudwyr a gweithwyr mudol
Cydlyniant cymunedol
Diogelwch cymunedol
Sipsiwn a theithwyr
Diwylliant
Y Gymraeg
Treftadaeth Cymru, ei hamgylchedd a'i hadeiladau hanesyddol
Amgueddfeydd, llyfrgelloedd cyhoeddus ac archifdai
Y celfyddydau
Chwaraeon, gweithgarwch corfforol a gweithgareddau hamdden egnïol
Y Gwasanaethau Tân ac Achub
Argyfyngau Sifil
Darlledu
Materion polisi perthnasol yr UE

Y Pwyllgor Menter a Busnes

Rôl y Pwyllgor Menter a Busnes yw trafod gwariant, gweinyddiaeth, polisi a'r materion deddfwriaethol hynny sy'n rhan o'i gylch gwaith. Mae'r prif feysydd cyfrifoldeb i Weinidogion sydd o fewn cylch gwaith y pwyllgor wedi'u rhestru isod.

Busnes a menter, gan gynnwys mewnfuddsoddi/allforion
Ymchwil, datblygu ac arloesi
Addysg uwch

Technoleg a Gwyddoniaeth
Adfywio strategol, ffisegol ac etifeddol
Cyflogaeth
Datblygu'r gweithlu
Sgiliau
Cymwysterau galwedigaethol
Pobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant
Dysgu oedolion yn y gymuned a dysgu seiliedig ar waith
Cyngor ynghylch cyflogadwyedd a gyrfaoedd
Diwygio lles
Seilwaith TGCh
Trafnidiaeth
Mentrau cymdeithasol
Twristiaeth
Cynigion Cronfeydd Strwythurol yr UE
Materion polisi perthnasol yr UE

Y Pwyllgor Cyllid

Rôl y Pwyllgor Cyllid yw gweithredu swyddogaethau'r pwyllgor cyfrifol fel y nodir yn Rheol Sefydlog 19. Mae hyn yn cynnwys ystyried unrhyw ddefnydd ar adnoddau gan Gomisiwn y Cynulliad neu Weinidogion Cymru, ac yn benodol cyflwyno adroddiad yn ystod cylch blynyddol y gyllideb. Gall y Pwyllgor hefyd drafod unrhyw fater arall sy'n ymwneud â gwariant allan o Gronfa Gyfunol Cymru.

O ran archwilio goblygiadau ariannol Biliau, mae'r Pwyllgor Busnes o'r farn y dylai'r Pwyllgor fod yn ddethol, gan ganolbwyntio ar graffu ar Filiau o'r pwysigrwydd ariannol mwyaf, a chymryd trosolwg strategol o faterion ariannol sy'n ymwneud â deddfwriaeth.

Ers 15 Hydref 2013, mae'r Pwyllgor Cyllid hefyd yn gyfrifol am y swyddogaethau yn Rheolau Sefydlog 18.10 ac 18.11, mewn perthynas â goruchwylio Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus

Rôl y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yw gweithredu'r swyddogaethau a nodir yn Rheolau Sefydlog 18.2. ac 18.3. Bydd y Pwyllgor yn trafod adroddiadau gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ar gyfrifon Llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus eraill, ac ar ba mor ddarbodus, effeithlon ac effeithiol y caiff adnoddau eu defnyddio wrth gyflawni swyddogaethau cyhoeddus.

Hefyd, caiff y Pwyllgor gynnal ei ymchwiliadau ei hun i feysydd eraill o wariant cyhoeddus.

Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol

Rôl y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol yw cyflawni swyddogaethau penodol y pwyllgor cyfrifol yn Rheol Sefydlog 21 ac ystyried unrhyw fater cyfansoddiadol neu lywodraethol o fewn cymhwysedd y Cynulliad neu Weinidogion Cymru neu ynglŷn â'r cymhwysedd hwnnw. Mae hyn yn cynnwys ystyried offerynnau statudol, offerynnau statudol drafft, unrhyw is-ddeddfwriaeth arall a gyflwynir gerbron y Cynulliad, Biliau'r Cynulliad a'r Deyrnas Unedig yn ogystal â chylch gorchwyl ehangach i ystyried goblygiadau deddfwriaeth ddrafft yr Undeb Ewropeaidd ar gyfer sybsidiaredd a materion cyfansoddiadol eraill. Yn benodol, mae gan y Pwyllgor drosolwg hefyd ar swyddogaethau Prif Weinidog Cymru fel y mae'r rheini'n ymwneud â materion cyfansoddiadol neu faterion cyffredinol y llywodraeth.

Y Pwyllgor Deisebau

Rôl y Pwyllgor Deisebau yw trafod yr holl ddeisebau derbyniadwy a gyflwynir gan y cyhoedd. Nodir y gofynion penodol yn Rheol Sefydlog 23.

Y Pwyllgor Safonau

Rôl y Pwyllgor Safonau yw cyflawni'r swyddogaethau a nodir yn Rheol Sefydlog 22. Mae'r rhain yn cynnwys ymchwilio i gwynion a gyfeirir ato gan y Comisiynydd Safonau, ystyried unrhyw faterion o egwyddor ynglŷn ag ymddygiad Aelodau, sefydlu'r gweithdrefnau ar gyfer ymchwilio i gwynion a'r trefniadau ar gyfer y Gofrestr o Fuddiannau'r Aelodau a chofnodion cyhoeddus eraill a bennir gan y Rheolau Sefydlog.

Y Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog

Cylch gwaith y pwyllgor yw craffu ar y Prif Weinidog ar unrhyw fater sy'n berthnasol i'r gwaith o arfer swyddogaethau Gweinidogion Cymru a'r Cwnsler Cyffredinol, gan gynnwys y meysydd polisi hynny y mae'r Prif Weinidog yn bennaf gyfrifol amdanynt.

Y Pwyllgor Materion Ewropeaidd ac Allanol

Cytunodd y Pwyllgor Busnes i brif ffrydio materion polisi Ewropeaidd ar draws y pwyllgorau yn hytrach na chael un pwyllgor dynodedig Y Pwyllgor Materion Cyfansoddiadol a Deddfwriaethol fydd yn gyfrifol am wiriadau i fonitro sybsidiaredd yn ogystal ag ystyried unrhyw fater deddfwriaethol neu lywodraethol arall o fewn cymhwysedd y Cynulliad neu Weinidogion Cymru neu ynglŷn â'r cymhwysedd hwnnw.

Rôl Cadeiryddion y Pwyllgorau

Mae cadeiryddion y pwyllgorau'n chwarae rhan hanfodol i wireddu amcanion strategol y Cynulliad. O gofio hynny, a'r ffaith fod pob Cadeirydd yn cael ei ethol gan y Cynulliad cyfan, rydym o'r farn ei bod yn briodol nodi'n fanylach

y rôl y mae’n rhaid i gadeiryddion y pwyllgorau ei chyflawni ar ran y Cynulliad.

Cyfrifoldebau allweddol cadeiryddion y pwyllgorau yw:

- pennu cyfeiriad strategol y pwyllgor a sicrhau bod blaenoriaethau tryloyw i’w weithgareddau er mwyn gwireddu rhaglen gytbwys, gynhwysfawr ac effeithiol o waith craffu ar ddeddfau, polisïau a chyllid;
- codi perthnasedd a dylanwad y pwyllgor i’r eithaf gan gadw ei annibyniaeth bendant oddi wrth Lywodraeth Cymru;
- gweithredu’n ddiduedd bob amser, yn bendant, yn deg ac mewn modd sy’n ennyn hyder y pwyllgor;
- ennyn hyder Aelodau, tystion a’r cyhoedd yn gyffredinol drwy feistroli’r pwnc sydd o dan sylw yng nghylch gwaith y pwyllgor; dangos technegau effeithiol mewn gwaith craffu ar ddeddfau, polisïau a chyllid; cadw trefn; a chymhwyso’r holl ofynion cyfreithiol a gweithdrefnol sy’n berthnasol i’r pwyllgor;
- sicrhau ymroddiad ac ymrwymiad pob aelod o’r pwyllgor a meithrin consensws ar draws y pleidiau pryd bynnag y bo modd;
- adeiladu’r amrywiaeth o ddiwylliant a sgiliau yn y pwyllgor sy’n angenrheidiol i’w wneud mor effeithiol â phosibl fel corff sy’n gwneud gwaith craffu;
- sicrhau bod y pwyllgor yn cael y cyngor arbenigol, y wybodaeth a’r cymorth arall y mae arno ei angen i gyflawni ei amcanion yn effeithiol;
- rhoi hwb i gyflawni pob agwedd ar waith y pwyllgor gyda chyflymder ac ansawdd;
- cynrychioli'r pwyllgor yn gyhoeddus, yn y cyfryngau ac ym musnes ffurfiol y Cynulliad; a

- sicrhau bod gwaith y pwyllgor yn cael ei ddadansoddi a'i gloriannu'n feirniadol gan sbarduno arloesedd yn ei waith er mwyn cynyddu ei effeithiolrwydd, ei ymgysylltiad cyhoeddus a'i effaith.